

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 15.7.2008
KOM(2008)468 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**CESTA KE SPOLEČNÉMU PLÁNOVÁNÍ VE VÝZKUMU:
Spolupráce při účinnějším řešení společných úkolů
{SEK(2008) 2281}
{SEK(2008) 2282}**

(předložená Komisí)

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

CESTA KE SPOLEČNÉMU PLÁNOVÁNÍ VE VÝZKUMU: Spolupráce při účinnějším řešení společných úkolů

Úvod

Nynější investice do výzkumu zajišťují lepší budoucnost pro nás i budoucí generace. Evropa nejenže musí investovat více do výzkumu, ale musí rovněž tyto investice provést účinnějším způsobem, pokud chce dosáhnout vytyčeného cíle, kterým je vyrovnaný a udržitelný rozvoj, spojení hospodářského růstu a hospodářské soutěže s vysokou životní úrovní a vysokou úrovní našeho životního prostředí a zabezpečení účinné Evropské unie k prospěchu občanů ve všech členských státech.

Lisabonská strategie tuto skutečnost uznala a stanovila si jako nejnaléhavější cíl přechod na znalostní společnost, založenou na vědě, technice a inovaci a vyzvala k rozsáhlejšímu a lepším investicím do výzkumu. Evropa musí své úsilí obnovit, pokud chce uspět. Především musí být připravena odvážně a inovačně zvážit, jak zorganizuje svůj výzkum.

Toto sdělení stanoví ambiciózní nový přístup pro lepší využití omezených veřejných finančních prostředků EU na výzkum a vývoj, a to prostřednictvím posílené spolupráce. Nová iniciativa navrhovaná ve sdělení – konkrétně společné plánování – představuje změnu ve spolupráci v oblasti evropského výzkumu. Společné plánování je dobrovolným procesem pro obnovené partnerství mezi členskými státy založeným na jasných zásadách a transparentním řízení na vysoké úrovni. Cílem je zvýšit účinnost a dopad vnitrostátního veřejného financování výzkumu ve strategických oblastech, a to posílením spolupráce mezi subjekty, které vypracovávají a řídí výzkumné programy. Společné plánování se zaměřuje v první řadě na veřejné výzkumné programy, z čehož vyplývá vzájemná spolupráce veřejných orgánů. Tím se společné plánování odlišuje ve své povaze od spolupráce veřejných a soukromých subjektů prováděné např. ve společných technologických iniciativách¹. Průmysl – a další zúčastněné strany – by se nicméně měly podílet na konzultacích a provádění konkrétních iniciativ společného plánování; tyto subjekty rovněž značně využívají výhod společného plánování.

Společné plánování se může stát mechanismem, který je v evropském výzkumu přinejmenším stejně důležitý jako rámcové programy a který může změnit způsob, jakým Evropané přistupují k výzkumu. Díky tomuto novému přístupu je sdělení výslovnou reakcí na opakované výzvy k rozsáhlejšímu a lepšímu společnému plánování, které v průběhu posledních let učinila Evropská rada, Rada a Evropský parlament². Sdělení rovněž reaguje na skutečnost, že zúčastněné strany požadovaly dobrovolný přístup „zdola nahoru“ ve spojení se strategickým vedením na evropské úrovni a odmítly metodu „univerzálního modelu pro všechny“.

¹ Pozn.: společné technologické iniciativy využily v oblasti informačních a komunikačních technologií (iniciativy ENIAC v oblasti nanoelektroniky a ARTEMIS v oblasti zabudovaných počítačových systémů) finanční zdroje odvětví, Společenství a vnitrostátní veřejné zdroje.

² Viz posouzení dopadů, která doprovází tento návrh.

V této souvislosti představuje evropský strategický plán pro energetické technologie (plán SET)³ pilotní projekt při společném řešení významného společenského úkolu EU. Tento plán je zásadním pilířem evropských politik v oblasti energie a změny klimatu a jeho cílem je urychlit rozvoj a využívání nízkouhlíkových technologií prostřednictvím uceleného souboru opatření, včetně společného plánování.

Toto sdělení je jednou z pěti politických iniciativ plánovaných Komisí v návaznosti na zelenou knihu z roku 2008 nazvanou „Evropský výzkumný prostor: nové perspektivy“⁴. Týká se především aspektu „Optimalizace výzkumných programů a priorit“ a díky odstranění překážek volného pohybu znalostí je dalším krokem k vytvoření „páté svobody“.

1. POTŘEBA NOVÉHO PŘÍSTUPU KE SPOLUPRÁCI MEZI ČLENSKÝMI STÁTY V OBLASTI VÝZKUMU

Vědu a techniku je třeba zahrnout do řešení významných společenských úkolů v Evropě⁵

Způsob, jakým Evropa reaguje na řadu významných společenských úkolů, bude utvářet její budoucnost během následujících desetiletí. K těmto úkolům patří udržení evropského blahobytu s ohledem na vzrůstající celosvětovou konkurenci; řešení potřeb stárnoucího obyvatelstva a výzev, které s sebou přináší přistěhovalectví; a stimulace udržitelného rozvoje, zejména s ohledem na změnu klimatu, zajištění dodávek energie, zachování lidského zdraví a zdravého životního prostředí, zabezpečení kvality a dostupnosti potravin, jakož i zajištění bezpečnosti občanů.

Evropští občané zároveň stále více očekávají, že řešení těchto problémů budou nalezena díky vědě a technice.

Naši mimoevropské partnery – jak tradiční (USA, Japonsko), tak noví (Čína, Indie atd.) – již tuto výzvu pochopili. Zavádějí rozsáhlé cílené výzkumné programy a navzájem mezi sebou spolupracují. Evropa a její členské státy musí na tyto úkoly reagovat intenzivnějším, koordinovanějším a ucelenějším způsobem, případně ve spolupráci s mezinárodními partnery.

Ve srovnání s hlavními partnery Evropy jsou evropské investice do výzkumu stále nedostačující a výdaje na výzkum a vývoj – jak z veřejných, tak ze soukromých zdrojů – obecně v posledním desetiletí stagnovaly. Pokud Evropa nebude rychle a podstatně schopná zvýšit své výdaje, musí nalézt nové a inovační způsoby, jak svých skromných zdrojů na výzkum a vývoj využít účinnějším způsobem. Za účelem zvýšení návratnosti a výhod, které z veřejných finančních zdrojů na výzkum a vývoj plynou společnosti, by měla Evropa rovněž

³ KOM(2007) 723 ze dne 22.11.2007.

⁴ Vedle tohoto sdělení přijala Komise letos i tyto dokumenty:

- doporučení o správě duševního vlastnictví při činnostech v oblasti předávání znalostí a o souboru zásad pro vysoké školy a další veřejnoprávní výzkumné organizace, KOM(2008) 1329 ze dne 10. dubna 2008;

- sdělení nazvané „Lepší kariéra a větší mobilita: evropské partnerství pro výzkumné pracovníky“, KOM(2008) 317 ze dne 23. května 2008;

- Komise kromě toho připravuje nařízení Rady o právním rámci Společenství pro evropskou výzkumnou infrastrukturu a sdělení o strategickém evropském rámci pro mezinárodní spolupráci v oblasti vědy a techniky.

⁵ Tato koncepce zahrnuje hospodářské a sociální úkoly a úkoly v oblasti životního prostředí.

posílit svou schopnost přeměnit výsledky výzkumu na společenské a hospodářské výhody, zejména prostřednictvím inovační schopnosti evropského průmyslu, jakož i posilováním poptávky po výsledných inovacích⁶.

Výhody ušlé v důsledku roztržitosti výzkumu

V posledních letech podnikly členské státy a Společenství řadu iniciativ k posílení dopadů a účinnosti veřejného výzkumu. Jednomu z nejvýraznějších důvodů nedostačující návratnosti v oblasti výzkumu a vývoje, konkrétně nedostatku spolupráce a koordinace mezi vnitrostátními veřejnými programy výzkumu a vývoje, byla však věnována jen malá pozornost. Zúčastněné strany tuto skutečnost už dávno označily za slabou stránku výzkumu a vývoje EU. I přes snahy o řešení tohoto problému v posledních letech však zůstává evropský výzkum hluboce roztržit.

Osmdesát pět procent veřejného výzkumu a vývoje je v dnešní době plánováno, financováno, sledováno a hodnoceno na vnitrostátní úrovni; spolupráce či koordinace mezi zeměmi je příliš malá. Méně než 6 % celkových investic do výzkumu a vývoje a pouze 15 % evropského civilního výzkumu a vývoje financovaného z veřejných zdrojů (z čehož 10 % připadá na mezivládní organizace a režimy a 5 % na rámcový program) je hrazeno z prostředků zahraniční spolupráce.

Nejde o to, aby veškeré plánování výzkumu bylo prováděno na základě spolupráce a aby čistě vnitrostátní plánování bylo zrušeno. Vnitrostátní plánování má v evropském výzkumu svou roli, zejména tam, kde se zabývá řešením vnitrostátních potřeb a priorit a kde by spolupráce na evropské úrovni nevytvořila výhody významného dopadu a rozsahu.

Spíše se jedná o to, že v oblastech, které mají strategický význam pro celou Evropu nebo její velkou část, vede roztržitost plánování veřejného výzkumu k nedostatečné návratnosti, což Evropě způsobuje značné náklady a brání jí, aby dosáhla svých společenských cílů:

- Vnitrostátní výzkumné programy se mohou z celoevropského hlediska navzájem zbytečně překrývat a postrádat potřebný rozsah a hloubku.
- Množství vnitrostátních postupů komplikuje přeshraniční programy a odrazuje mezinárodně orientované výzkumné subjekty od využívání zahraničních finančních prostředků na výzkum.
- Nedostatek přeshraniční programové spolupráce ztěžuje společné řešení úkolů, komplikuje shromažďování údajů a poznatků rozptýlených po celé Evropě, brání přeshraniční mobilitě a odbornému vzdělávání výzkumných pracovníků a zpomaluje mezinárodní šíření výsledků výzkumu.
- Je rovněž zásadní překážkou při stanovení celoevropského strategického plánu výzkumu a překážkou horizontální politické koordinace.

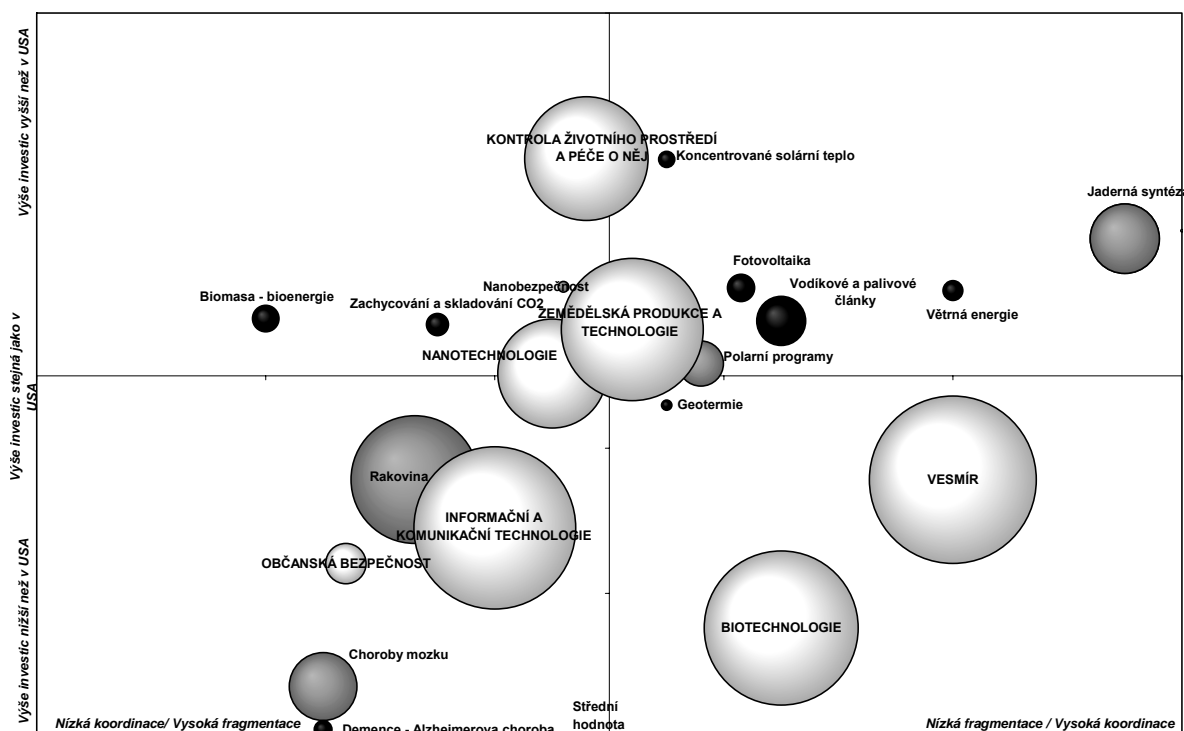
⁶ Creating an Innovative Europe (Vytváření inovativní Evropy), zpráva skupiny pod vedením pana Eska Aha předložená Komisi, leden 2006.

Rámeček 1: Roztříštěnost veřejného výzkumu v oblasti evropského výzkumu.

V oblasti vědy a techniky existují značné rozdíly, pokud jde například o částky investované do výzkumu a vývoje, stupeň stávající koordinace/roztříštěnosti a výkon, přičemž mezi těmito faktory neexistuje přímý lineární vztah. Níže uvedený graf znázorňuje výši veřejných financí, hodnocení stupně koordinace/roztříštěnosti na evropské úrovni a relativní výši evropských veřejných financí ve srovnání s USA pro některé oblasti vědy a techniky.

Graf není vyčerpávající, ale dobře znázorňuje, že každá oblast vědy a techniky je jedinečná a vyžaduje individuální přístup ke společnému plánování, které by se mělo opírat o fakta a mělo by být založeno na strategické analýze podrobných informací příslušných oblasti vědy a techniky.

K tomu bude zapotřebí plné zapojení členských států.

Osa X: Představuje odhad stupně koordinace mezi výzkumnými programy členského státu a financováním a institucionální roztříštěnosti na základě kvalitativních hodnocení z vědeckých publikací, strategických zpráv atd.

Osa Y: Představuje logaritmický poměr veřejných investic do výzkumu a vývoje v Evropě (členské státy + Evropská komise) ve srovnání s USA.

Velikost kruhů: Je přímo úměrná výši evropských veřejných financí (členské státy + Evropská komise) na základě údajů databáze New Cronos (např. GBAORD) a údajů poskytnutých vládou USA, jakož i na základě vědeckých publikací.

V ideálním případě by některé výzkumné oblasti měly být dále rozčleněny. Například kruh pro biotechnologii by měl být rozdělen na tyto segmenty: „Zdraví“, „Průmysl a životní prostředí“ a „Rostliny, zvířata a potraviny“. To není ve všech případech možné z důvodu nedostatků srovnatelných údajů.

Proč je zapotřebí nového přístupu

Pro dosažení pokroku musí Evropa navázat na své úspěchy v přeshraničním veřejném výzkumu, ale musí rovněž rozpoznat omezení stávajících přístupů a řešit je.

Některé z největších evropských vědeckých úspěchů spočívaly na přeshraničním sdílení veřejných financí pro výzkum a vývoj. Za posledních 50 let vznikly různé mezivládní výzkumné organizace, jako např. Evropská organizace pro jaderný výzkum (CERN), Evropská laboratoř pro molekulární biologii (EMBL) a Evropská kosmická agentura (ESA). V 70. a 80. letech 20. století byly zahájeny mezivládní režimy, jako např. COST a EUREKA, jakož i rámcový program pro výzkum. Vzrostl počet dvoustranných smluv uzavřených mezi členskými státy. A od roku 2005 zavedlo Společenství některé slibné nové nástroje koordinace a spolupráce, jako např. režim ERA-NET a iniciativy podle článku 169⁷.

Dopad těchto iniciativ Společenství by však mohl být mnohem větší, pokud by byla pozornost věnovaná této problematice strategičtěji zacílena, pokud by existovalo více politického odhodlání na vysoké úrovni na straně členských států, více transparentnosti u vnitrostátních výzkumných systémů a pokud by se nástrojů používalo pružnějším způsobem. Posílení těchto iniciativ a zvýšení celkového objemu sedmého rámcového programu nemá smysl, pokud nebude řešena otázka nedostatečného strategického plánování mezi členskými státy. Dvoustranné dohody mezi členskými státy, jakož i mezivládní výzkumné organizace a režimy mají omezený dopad. Ačkoliv otevřená metoda koordinace umožnila plodnou výměnu názorů, nevedla ke konkrétním iniciativám v oblasti koordinace vnitrostátní výzkumné politiky mezi členskými státy či ke společnému stanovení programu v oblastech strategického významu.

Z těchto nedávných iniciativ Společenství však vyplývá ponaučení pro stimulaci programové koordinace a spolupráce, což se může stát důležitým základem pro dosažení pokroku v oblasti společného plánování.

Nyní máme v celoevropské spolupráci v oblasti výzkumu jedinečnou možnost pokročit kupředu a tento pokrok by mohl být stejně důležitý jako tvorba rámcových programů. Tímto sdělením Komise usiluje o snadnější nalézání řešení, a to prostřednictvím zahájení strategického a strukturovaného procesu.

⁷

V této souvislosti je v plánovaném sdělení Komise o strategii pro mořský a námořní výzkum v Evropě navrhován strategičtější přístup, který překračuje hranice stávající koordinace několika činností režimu ERA-NET týkajících se mořského výzkumu a který vytvoří konkrétní příležitosti pro společné plánování.

Rámeček 2: Společné plánování pro účely řešení problematiky stárnoucí společnosti

Vzrůstající výskyt Alzheimerovy choroby a jiných forem demence je zřejmě jedním z nejvíce znepokojujících znaků naší stárnoucí společnosti. Alzheimerova choroba je degenerativní choroba, která pomalu a postupně ničí mozkové buňky a ovlivňuje paměť, myšlení, úsudky a osobnost. V dlouhodobém výhledu často vede k dalším problémům, jako je duševní pomatení, poruchy řeči, náhlé změny nálady a ztráta orientace v čase a prostoru. Demencí trpí jedna osoba z dvaceti ve věku nad 65 let. Počet osob trpících demencí – z nichž 50 až 70 % je postiženo Alzheimerovou chorobou – se v Evropě pohybuje okolo 5,5 milionů, přičemž se odhaduje, že tento počet se u osob ve věku nad 60 let do roku 2040 zvýší o 10,7 milionů. Náklady na zdravotní péči související s demencí přesahují v EU již 80 miliard EUR. Zatím neexistuje preventivní péče či účinná léčba Alzheimerovy choroby. Veřejné evropské finance přidělené výslovně na výzkum Alzheimerovy choroby jsou však ve srovnání s USA extrémně nízké. Kromě toho v Evropě neexistuje významná institucionální hnací síla, která by podněcovala výzkum Alzheimerovy choroby. Zdroje jsou rozděleny mezi nejrůznější agentury zabývající se financováním ve všech 27 členských státech EU. Tím vzniká riziko nehospodárného překrytí finančních zdrojů na výzkum na úrovni EU. Tento častý problém si na evropské úrovni vyžaduje společné úsilí pro vypracování společného řešení. V USA je významnou institucionální hnací silou výzkumu Alzheimerovy choroby Národní ústav zdraví a Národní ústav pro otázky stárnutí. Otázkou zůstává, co podnikne Evropa, aby se vyrovnala s tímto důležitým společenským úkolem?

2. SPOLEČNÉ PLÁNOVÁNÍ – SPOLUPRÁCE PŘI ÚČINNĚJŠÍM ŘEŠENÍ SPOLEČNÝCH ÚKOLŮ

Koncepce společného plánování

Společné plánování vychází z myšlenky, že členské státy se podílí dobrovolně a na základě „proměnlivé geometrie“ na definování, rozvoji a provádění společných strategických plánů výzkumu, které se opírají o společnou vizi, jak se vypořádat s významnými společenskými úkoly. Tato koncepce může zahrnovat strategickou spolupráci mezi stávajícími vnitrostátními programy či společné plánování a vypracování naprosto nových programů. V obou případech tato činnost zahrnuje sloučení zdrojů, volbu či vypracování nejvhodnějšího nástroje / nejvhodnějších nástrojů, provádění a společné sledování a přezkoumávání pokroku. Cílem je zvýšit a zdokonalit přeshraniční spolupráci, koordinaci a začlenění veřejně financovaných výzkumných programů členských států v omezeném počtu strategických oblastí, a tak pomoci Evropě zvýšit účinnost jejich veřejných financí určených na výzkum s cílem lépe řešit významné společenské úkoly.

Společné plánování: Změna struktury jako ambiciózní cíl ...

- Společné plánování se týká změny struktury evropského výzkumu. Jedná se o ucelený, dlouhodobý a strategický proces, jehož cílem je posílit schopnost Evropy zabývat se významnými hospodářskými a společenskými úkoly, jejichž řešení rozhodujícím způsobem závisí na výzkumu. Společné plánování představuje vytyčení společných vizí a vypracování strategických plánů výzkumu, provádění těchto vizí a plánů nejvhodnějším způsobem a dosažení viditelného společenského dopadu. Společné plánování stanoví jasné a realistické cíle a konečné výsledky pro dosažení významných průlomů v oblastech, kde se používá.
- Společné plánování není pouhým formálním postupem, při němž jsou stávající vnitrostátní výzkumné programy zabývající se stejným tématem jednoduše nově seskupeny pod společným názvem nebo volně koordinovány a sjednoceny. Rovněž zde nejde ani o přesné rozdělení práce mezi zeměmi u výzkumných činností v konkrétní oblasti či o převedení vnitrostátních výzkumných rozpočtů do Bruselu. Cílem společného plánování je dosáhnout strukturálních účinků za účelem zvýšení účinnosti a dopadu veřejného financování výzkumu.
- Zúčastněné strany by si však měly být vědomy, co tento proces zahrnuje. Ve své nejambicióznější podobě společné plánování vyžaduje, aby členské státy byly připraveny definovat a provádět společné výzkumné plány za použití víceletých společně stanovených činností (plánování, zahájení, hodnocení) a finančních mechanismů.

...s pragmatickým a pružným přístupem

- Společné plánování si ve členských státech vyžaduje vytvoření nového způsobu myšlení. Především si od členských států vyžaduje konkrétní závazky a opatření a přepracování a reorganizaci způsobu, jakým jsou výzkumné programy stanoveny a prováděny, a to tak, že je nasměruje ke společným cílům.

- Proto musí být společné plánování dobrovolným procesem založeným na zásadě „proměnlivé geometrie“ a otevřeného přístupu. Není třeba, aby se na konkrétní iniciativě podílely všechny členské státy, ale partneři musí být navzájem schopni poskytnout společně požadované kritické množství prostředků.
- Proto je také zásadní, aby společné plánování využívalo realistického a pružného přístupu a etapového postupu (viz kapitola 3) za účelem dosažení maximálního možného strukturálního účinku a společenského dopadu.
- Společné plánování nezahrnuje předem stanovené financování ze strany Společenství. Jde v prvé řadě především o to, aby členské státy určily společné strategie a sloučily vnitrostátní zdroje. Společné plánování zároveň nevyklučuje možnost doplňkového financování ze strany Společenství v závislosti na přidané hodnotě, evropském rozměru a možném strukturálním dopadu dotčených iniciativ.

Výhody společného plánování

Společné plánování přinese užitek členským státům, řídicím pracovníkům evropského výzkumného programu, evropským vědcům a podnikům:

- Společné plánování usnadňuje společné řešení úkolů, vypracování společných řešení a jednotný postup v mezinárodní oblasti.
- Pomáhá překonávat překážky při zavádění, jako např. vysoké počáteční a provozní náklady v určitých oblastech vědy a techniky.
- Pomáhá optimalizovat rozsah působnosti výzkumných programů v Evropě, odstranit zbytečné překrytí programů v rámci Evropy a prohloubit rozsah programu.
- Podporuje vynikající vědeckou kvalitu prostřednictvím společných nabídkových řízení s použitím společných financí a odborných posudků, což zvyšuje konkurenceschopnost finančních prostředků a kvalitu výzkumných návrhů.
- Podporou projektů přeshraniční spolupráce usnadňuje shromažďování údajů a odborných poznatků z různých zemí či z celé Evropy, umožňuje rychlé šíření vědeckých výsledků, prosazuje přeshraniční mobilitu a vzdělávání lidských zdrojů a zvyšuje vědecký, technický a inovační dopad každého eura investovaného do veřejného výzkumu.
- Pomáhá posilovat koordinaci s ostatními souvisejícími politikami díky vyšší viditelnosti programu, snižuje náklady na řízení programu, umožňuje přeshraniční politické vzdělávání a zdokonaluje odpovědnost a transparentnost programů veřejného výzkumu.

Výše uvedené výhody budou rovněž obzvláště hodnotné pro ty regiony a země, které se musí ostatním vyrovnat s ohledem na investice a výkonnost v oblasti výzkumu. V důsledku významných vědecko-technických výhod vyplývajících ze společného plánování a jeho důležitých strukturálních účinků budou moci Evropané využít výhod silnějšího hospodářského růstu, vyšší konkurenceschopnosti a vyšší zaměstnanosti a rychlejších a lepších řešení společenských a environmentálních problémů.

Pro znázornění těchto výhod se uvádí příklad, jak by společné plánování mohlo přispět k řešení úkolů souvisejících se stárnutím obyvatelstva (viz rámeček 2). Tento příklad je čistě ilustrační a hypotetický, jeho jediným účelem je zviditelnit možný účinek a dopad společného

plánování jako mechanismu pro přeshraniční programovou spolupráci ve strategických oblastech a učinit ho konkrétnějším. Podrobnější analýza potenciálu společného plánování pro ostatní společenské výzvy a oblasti technologie je uvedena v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je připojen k tomuto sdělení.

3. USKUTEČŇOVÁNÍ SPOLEČNÉHO PLÁNOVÁNÍ

V tomto sdělení Komise navrhuje pragmatickou metodiku pro dosažení společného plánování v omezeném počtu dohodnutých oblastí. Proces vytyčení těchto konkrétních oblastí je uveden v následující kapitole. Stávající kapitola uvádí metodiku nezbytnou pro uskutečňování společného plánování. Metodika je založena na zkušenostech s evropskými technologickými platformami, je však přizpůsobena programům veřejného výzkumu. Zahrnuje různé kroky odpovídající životnímu cyklu výzkumného programu, od definování programu přes jeho provádění až po sledování a hodnocení.

Postup lze rozdělit do třech etap:

1. Vypracování společné vize pro dohodnutou oblast: Tato vize by měla vytyčit dlouhodobý cíl či cíle, které určí odpovědní odborníci z dané oblasti a které jsou poté potvrzeny na politické úrovni. Vize by byla vypracována na základě důvěryhodných podkladů (včetně případných (společných) prognostických činností) a obsáhlých (veřejných) konzultací se zúčastněnými stranami, zejména ze zástupci vědy a průmyslu. Rovněž by mohla vycházet z předběžného (společného) hodnocení stávajících programů a kapacit.

2. Poté co byla vize vypracována, měla by být promítnuta do strategického plánu výzkumu s uvedením konkrétních, měřitelných, dosažitelných, realistických a časově založených cílů (cíle SMART – specific, measurable, achievable, realistic, time-based). Strategický plán výzkumu by měl vizi uskutečnit a spojit provádění jejích cílů se stávajícími pravomocemi v Evropě či stanovit nové pravomoci. Dobrá znalost stávajících programů a pravomocí v Evropě (a mimo ni) bude mít zásadní význam.

3. Provádění strategického plánu výzkumu: Všechny zúčastněné veřejné orgány zaměřují své programy a financování tak, aby uceleným způsobem přispěly k provádění strategického plánu výzkumu. Pro provádění jednotlivých iniciativ společného plánování je potřeba prozkoumat a použít veškeré nástroje veřejného výzkumu (vnitrostátní a regionální výzkumné programy, mezivládní výzkumné organizace a režimy spolupráce, výzkumnou infrastrukturu, režimy mobility ...). Při provádění se mohou či nemusí použít finanční prostředky a nástroje EU z rámcového programu. Mělo by být zajištěno pravidelné sledování a hodnocení pokroku s ohledem na cíle SMART a na politické úrovni by měla být předložena zpráva o jeho výsledcích.

Společné plánování by mohlo být zjednodušeno, pokud by existovala řada rámcových podmínek:

- Dohoda o řadě společných zásad a postupů pro odborné posudky („vědecká pravidla hry“).
- Vypracování společných metodik pro prognostické činnosti a společné hodnocení vnitrostátních či regionálních programů či investic do konkrétních oblastí výzkumu.

- Stanovení společných zásad pro přeshraniční financování výzkumu vnitrostátními či regionálními orgány („finanční pravidla hry“).
- Účinná opatření pro zajištění ochrany práv duševního vlastnictví, jakož i usnadnění šíření a optimální využití výsledků výzkumu.

4. POSTUP PŘI STANOVENÍ KONKRÉTNÍCH OBLASTÍ PRO SPOLEČNÉ PLÁNOVÁNÍ

Jak je v tomto sdělení uvedeno, vychází společné plánování z myšlenky, že členské státy vypracují společné vize a strategické plány výzkumu pro řešení konkrétních společenských úkolů.

Jak již bylo naznačeno, jedná se o dobrovolný proces založený na zásadě „proměnlivé geometrie“ a otevřeného přístupu. V rámci širšího lublaňského procesu je však rozumné, aby se orgány EU podílely na jeho řízení, přičemž je třeba zdůraznit odpovědnost členských států. Komise může působit jako prostředník a bude připravena poskytnout pomoc požadovanou členskými státy, které jsou zapojeny do iniciativ společného plánování. Rovněž bude informovat Radu o vývoji, aby Rada mohla zabezpečit účinné sledování a provádění. Tak bude rovněž zajištěn otevřený přístup, a to díky tomu, že členské státy budou informovány o plánovaných či již prováděných iniciativách, takže se budou moci v jakékoliv fázi připojit.

Komise proto:

- Vyzývá Radu, aby do konce roku 2008 schválila koncepci a cíle společného plánování.
- Vyzývá Radu, aby požádala ministry, aby jmenovali zástupce na vysoké úrovni, kteří do léta 2009 stanoví a odůvodní konkrétní oblasti pro společné plánování na základě jasných kritérií (viz rámeček 3) a konzultací se zúčastněnými stranami. Komise navrhuje působit jako sekretariát této skupiny.
- Do konce roku 2009 předloží Radě ke schválení doporučení zaměřená na zahájení iniciativ společného plánování v konkrétních oblastech stanovených zástupci na vysoké úrovni. Tato doporučení budou zahrnovat podrobnější návrhy s ohledem na řízení a provádění iniciativ společného plánování, přičemž zohlední zpětnou vazbu z Rady a členských států odhodlaných účastnit se jednotlivých iniciativ.
- Zahájí spolupráci mezi zájemci z řad organizací a orgánů s cílem zdokonalit rámcové podmínky společného plánování.
- Vyzývá Radu, aby dohlížela a pravidelně sledovala pokrok iniciativ společného plánování a v případě potřeby zvážila další kroky pro zajištění jejich účinného provádění.

Rámeček 3: Kritéria pro stanovení konkrétních oblastí společného plánování

- oblast se zabývá celoevropskou / celosvětovou sociálně-ekonomickou či environmentální úlohou;
- veřejně financovaný výzkum je pro řešení této úlohy zásadní;
- oblast má jasnou přidanou hodnotu ve společném plánování, např. v případě, kdy existuje potřeba veřejně financovaného výzkumu v rozsahu a působnosti, které přesahují schopnosti jednotlivých členských států;
- oblast je dostatečně zaměřená tak, aby mohly být stanoveny jasné a realistické cíle.

Kromě toho by iniciativy společného plánování ve zvolené oblasti měly:

- přispět k překonání roztržitosti a zbytečného překrytí veřejně financovaného výzkumu a účinnějšímu využití veřejných zdrojů;
- zahrnovat klíčové veřejné iniciativy v dané oblasti a zúčastněné členské státy by je měly plně a odhodlaně podporovat.